

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 160/17

KLAGER: Ålesund kommune
PUBLIKASJON: Nytt i Uka
PUBLISERINGSDATO: 26.04.2017 og 16.05.2017
STOFFOMRÅDE: Politikk/næringsliv
SJANGER: Leder
SØKERSTIKKORD: Redaktørens uavhengighet, opplysningskontroll og kildebredde, saklighet og omtanke, samtidig imøtegåelse
REGISTRERT: 14.07.2017
BEHANDLET I PFU: 28.11.2017
BEHANDLINGSTID: 134 dager
KLAGEGRUPPE: Offentlig
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Nytt i Uka publiserte **torsdag 26. april 2017** en lederartikkel signert avisens redaktør Øyvind Johan Heggstad. Artikkelen handlet om samrøre i Ålesund kommune. Tittelen var «**Hvordan kan dette skje?**».

Brødteksten ble innledet slik:

«Flere topper i Ålesund kommune er i hard vær etter pressens avsløringer om samrøre, ulovligheter og lovbrudd i Ålesund kommune.

Først kom saken knyttet til tildelinger av kontrakter til Momentium-selskaper. Her kan det synes som om at det Giske-baserte selskapet har svært gode kontakter i Ålesund kommune, og møter både velvilje i reguleringssaker og ved tildeling av ulike oppdrag.»

Deretter kritiserte artikkelen Ålesund kommune for ikke å ha bedt kommunens kontrollutvalg om å undersøke tildelingene til Momentium. Avisen opplyste at kommunens innkjøpssjef i en pressemelding har gått «**god for fremgangsmåten som er benyttet**». Videre stod det:

«Dette er samme innkjøpssjef som nå sitter med Bingsa-saken i fanget.

Hans Kjetil Knudsen sa på informasjonsmøtet i kommunen om Bingsa-skandalen: 'Her er det investert betydelig mer millioner enn rammene tilsier. Er det noen som bjeller som klinger noen steder når budsjetttrammene sprenses?'»

Deretter kom følgende avsnitt:

«Spørsmålet er meget betimelig. Hvordan i alle dager er det mulig for en kommune å bruke 24 millioner kroner i løpet av tre år på kjøp av tjenester hos en leverandør uten at dette er ute på anbud og uten at det ringer en eneste bjelle hos de som sitter med ansvaret for innkjøp? Dette forventer vi å få svar på.»

Nytt i Uka skrev videre at det er naivt å tro at **«kameraderi og ulovligheter»** ikke skjer i Ålesund.

Avisens redaktør skrev avslutningsvis at det som bekymrer ham mest, er at **«avsløringene»** har kommet etter eksterne tips og ikke som følge av kommunens egne kontrollrutiner.

Onsdag 16. mai 2017 publiserte Nytt i Uka en ny lederartikkel med tittelen **«De tok til fornuften»**.

Over tittelen stå følgende ingress:

«Etter en særdeles skarp debatt bestemte bystyret i Ålesund seg for å si nei til ønsket om forhåndstiltredelse i en ekspropriasjonssak.»

Brødteksten ble innledet slik:

«Det er godt å se at politikerne av og til kan revurdere egne standpunkt og ikke ri kjepphester og prinsipp. Det fikk vi et eksempel på i siste bystyremøte i Ålesund.

Rådmannen hadde innstilt på at familien Sørnes og Knutsen regelrett skulle kastes på gaten i en sak om forhåndstiltredelse ved ekspropriasjon.

Det spesielle i denne saken var at to private aktører hadde en uløst konflikt, der kommunes administrasjon og kommuneadvokat fremsto med klar støtte til den ene parten.»

Avisens redaktør mente videre at ekspropriasjonssaken nå var snudd til familien Sørnes og Knutsens fordel. Han mente at saken løste seg til det beste for den **«lille mann i gata'»**.

Avslutningsvis stod det:

«Nå er denne saken trolig kommet til en ende i denne omgang. Men spørsmålet nå er om det mye omtalte kontrollutvalget bør tittle på denne saken også.

Den ordinære kommuneadvokaten var inhabil i saken, og kommunen har benyttet en annen advokat. Her bør en gå gjennom dokumentasjon og faktiske hendelser for å se om kommunen i denne saken har vært en nøytral part, eller om de har vært løpegutter for storkapitalen.»

KLAGEN:

Klager er Ålesund kommune. Klager mener at Nytt i Uka med de to publiseringene har brutt følgende punkter i Vær Varsom-plakaten:

- Punkt 2.1, om redaktørens uavhengighet
- Punkt 3.2, om opplysningskontroll og kildebredde
- Punkt 4.1, om saklighet og omtanke
- Punkt 4.14, om samtidig imøtegåelse

Klager skriver at bakgrunnen for den første påklagede lederartikkelen var en debatt om konferansen The North West, som skulle gjennomføres for første gang i april 2016. Flere kommuner har i den forbindelse inngått en kontrakt med selskapet Momentum Event om å forberede arrangementet, opplyser klager.

Klager opplyser videre at Nytt i Uka har stilt spørsmål ved tildelingen av kontrakten til Momentum, men at kommunen har svart at selskapet er blitt likebehandlet. Klager skriver:

«Ingen samrøre er dokumentert, bortsett fra at rådmannen i Ålesund trykte «like» på et Facebook-arrangement som Momentum holdt i byen – blant mange andre «likes» hun trykker når det er arrangement i byen som kan være med å bygge omdømmet til kommunen vår.»

Den første lederartikkelen omtaler også den såkalte Bingsa-saken, som gjelder overtidsbruk og anbudsregler ved Bingsa avfallsdeponi. Klager skriver at det var Ålesund kommune som først gjorde pressen oppmerksom på saken i en pressemelding.

Når det gjelder den andre påklagede lederartikkelen, om kommunens ekspropriasjon av en eiendom, skriver klager at de reagerer på to avsnitt. Det første er dette:

«Det spesielle i denne saken var at to private aktører hadde en uløst konflikt, der kommunens administrasjon og kommuneadvokaten fremsto med klar støtte til den ene part.»

Det andre avsnittet klager reagerer på, er dette:

«Her bør en gå igjennom dokumentasjon og faktiske hendelser for å se om kommunen i denne saken har vært nøytral part, eller om de har vært løpegutter for storkapitalen.»

Klager skriver avslutningsvis:

«Ålesund kommune mener lederne kan være brudd på Vær Varsom-plakatens 4.14 om samtidig imøtegåelse. Vi mener også at lederne fremsetter påstander som ikke er dokumenterte eller faktabaserte. Dette er brudd på VVP 3.2. om opplysningskontroll.

Vårt spørsmål til PFU er om udokumenterte antydninger om 'samrøre' og 'kameraderi' og 'løpegutter for storkapitalen', er en journalistikk som vi kan forvente fra pressen og om denne formen for journalistikk er ønsket og godtatt av PFU. Vi mener kommentarene er brudd på VVP 2.1 om redaktørens ansvar og 4.1 om saklighet og omtanke.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Nytt i Uka mener at klagen fremstår som grunnløs og utydelig. Det har vært grunn til å stille spørsmål ved kommunens handlemåte i de omtalte sakene, ifølge avisen.

Nytt i Uka påpeker at PFU tidligere har understreket at det skal være stor takhøyde for sterke meninger på kommentarplass.

Videre mener avisen at klager ikke har konkretisert eller pekt på hva som angivelig er gale faktaopplysninger som rammes av kravet om opplysningskontroll i Vær Varsom-plakatens punkt 3.2. Avisen mener også at det er uklart hvilke opplysninger som klager mener rammes av punkt 4.14, om samtidig imøtegåelse.

Avisen skriver:

«I lederne er ikke enkeltpersoner navngitt, men det vises til kommunens ledelse generelt. I alle redaksjonelle saker har kommunen hatt mulighet til tilsvare. Den har de delvis benyttet. Nytt i Uka kan IKKE se at lederartiklene 26.april eller 16.mai skulle utløse krav om samtidig imøtegåelse eller inneholder faktafeil.»

Nytt i Uka kan heller ikke se at klager har dokumentasjon bak sine påstander om brudd på punkt 2.1, om redaktøransvaret, og punkt 4.1, om saklighet og omtanke. Avisen opplyser for øvrig at den såkalte North West-saken resulterte i at kommunens kontrollutvalg rettet «kraftig kritikk» mot administrasjonen og «slo fast at regelverket var brutt».

Når det gjelder Bingsa-saken, opplyser Nytt i Uka at den ikke er avsluttet og at det foreligger en politianmeldelse mot en mellomleder i kommunen.

Videre mener avisen å ha dekning for at kommunen «fremsto med klar støtte til en av partene», som ble omtalt i den andre påklagede artikkelen. «(...) kommuneadvokatens argumentasjon bar i helt klar retning at eiendommen måtte eksproprieres til fordel for utbygger», skriver Nytt i Uka, og viser til dokumenter som avisen har lagt ved sitt tilsvare.

Nytt i Uka kommenterer klagers kommentar om Facebook-likes i North West-saken slik:

«Vi har påpekt at både kultursjef i Ålesund og rådmann har vært aktive på Momentiums facebooksider. I samband med at saken ble behandlet i kontrollutvalget kom det frem at kommunen hadde hatt kontakt med Momentium siden 2015. (...) Momentium har (...) hatt møter med Ålesund kommune uten at det er ført møtereferat eller at det eksisterer dokumentasjon på dette.»

Avslutningsvis avviser Nytt i Uka at det var kommunen selv som varslet om Bingsa-saken:

«Det er korrekt at kommunen sendte ut pressemelding. Men dette var ETTER at Kommunerevisjonen publiserte en rapport på sine nettsider 5.4. Kontrollutvalget hadde da arbeidet med saken over lengre tid, etter at de mottok tips fra andre leverandører av tjenester ved den kommunale avfallsplassen. Pressemeldingen fra kommunen ble sendt ut etter at

saken var kjent.»

Klager fastholder at Nytt i Uka har brutt god presseskikk. I første setning i den første påklagede artikkelens mener kommunen at Nytt i Uka slår «fast som bevist sannhet at Ålesund kommune driver med uheldig samrøre, ulovligheter og lovbrudd».

«Dette mener Ålesund kommune er beskyldninger som kommer under **VVP 4.14** om at de som utsettes for sterke beskyldninger skal ha adgang til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger», skriver klager. Det utgjør også et brudd på punkt 3.2, slik klager ser det klager.

Klager mener at «likes» på Facebook ikke kan karakteriseres som «samrøre». Når det gjelder «ulovligheter og lovbrudd», skriver klager at de regner med at avisen sikter til Bingsa-saken, og kommunen understreker at den ikke er avsluttet:

«Ålesund kommune har levert en anmeldelse for et *mulig* straffbart forhold jfr. straffelovens § 387. Nytt i Uka slår i sin kommentar fast at kommunen har begått ulovligheter og lovbrudd i denne saken uten at politiet har kommet til en slutning.»

Klager påpeker videre at det i den første artikkelen står at «det kan synes som om» Momentum «har svært gode kontakter i Ålesund kommune» og møter «velvilje» i reguleringsspørsmål og tildelinger. Klager skriver:

«Igjen antyder Nytt i Uka at det er uheldig tett kontakt mellom kommunen og Momentum. Dette er ikke dokumentert og er påstander som kommunen ikke får anledning til å imøtegå samtidig.»

Deretter opplyser klager at «det er stor juridisk uenighet» rundt kritikken som kontrollutvalget ga kommunene i behandlingen av North West-saken. Klager opplyser også at møtene med Momentum som det ikke ble skrevet referat fra, var i en uformell arbeidsgruppe uten beslutningsmyndighet.

Når det gjelder den andre påklagede lederartikkelen, opplyser klager at kommunen også reagerer på følgende setning:

«Rådmannen hadde innstilt på at familien Sørnes og Knutsen regelrett skulle kastes på gaten i en sak om forhåndstiltredelse ved ekspropriasjon.»

Klager skriver:

«I advokat Solevågs redegjørelse og saksfremstilling kommer det frem at kommunen har gitt betydelig bistand i forhandlingene mellom partene i flere forhandlingsmøter og gjennom betydelig skriftveksling.

Det kommer frem av sakspapirene at partene er enige gjennom behandlingen av reguleringsplanen om at eiendommen skal innløses, det er kjøpesummens størrelse de ikke kan bli enige om.»

Klager er uenig i at kommunen fremstod med klar støtte til en av partene, og skriver videre:

«Saken ble fremmet av rådmannen som en ekspropriasjonssak. Dette er vanlig fremgangsmåte når partene ikke kommer til enighet. Partene vil da få riktig erstatning fastsatt av domstolene.»

Nytt i Uka opplyser at ordet «samrøre» i den første artikkelen er «forankret i at kommunens saksbehandler (ledernivå) tildelte sin egen ektemann oppdrag». Avisen mener at dette må kunne karakteriseres i en lederartikkel som samrøre.

Når det gjelder ordvalget «lovbrudd» sier avisen at det er slått fast at kommunen «har brutt arbeidsmiljøloven ved utstrakt bruk overtidsbruk» i Bingsa-saken.

Kommunene har fått svare på disse opplysningene tidligere, opplyser avisen videre. «Det er ikke hverken vanlig eller en rett å få tilsvaret i en lederartikkel som kommenterer allerede publiserte opplysninger», mener avisen.

EKSTRARUNDE:

Klager hadde ytterligere kommentarer etter at ordinær tilsvarsrunde var avsluttet. Klager opplyser at det ikke er korrekt at en saksbehandler i kommunen tildelte sin egen ektemann oppdrag, slik **Nytt i Uka** skriver. «Det var innkjøpsavdelinga i kommunen som inngikk kontrakten ut fra anbud», ifølge klager.

Klager skriver også følgende om ordvalget «lovbrudd»:

«Når det gjelder påstander om lovbrudd, så mener kommunen at det er opp til redaksjonen å være så tydelig at det er mulig for publikum å skjønne hva saken faktisk gjelder og ikke generelt snakke om lovbrudd og ulovligheter knytta til kommunens ledelse.»

Nytt i Uka hadde ikke flere kommentarer.